

Dezvoltare regională

**ADR
Centru**

**AGENȚIA DE
DEZVOLTARE
REGIONALĂ**

**Nr. 10
1 – 31 octombrie 2011**

Din cuprinsul acestei ediții:

- Autospeciala de marcă „FORD” a ajuns la Telenеști → pag.2
- Vizită de lucru la proiectul din s. Ulmu → pag.2
- Vicepreședintele Fundației de Mediu pentru Statele Unite și Europa Centrală și de Est în vizită la ADR Centru → pag.3
  - Încă două autospeciale pentru Regiune de Dezvoltare Centru → pag. 3
- Directorul ADR Centru a participat, împreună cu delegația MDRC, la Open Days → pag 4
- Harkov, Ucraina: Seminarul internațional cu privire la reforma Administrației Publice → pag 5
- Autospeciala de marcă „GAZ 3309” a ajuns la Ciorești → pag .6
- Consultări privind extinderea activităților GIZ și Sida în Moldova → pag. 6
- Politica de Dezvoltare Regională vis-a-vis de politica de reintegrare a țării în Regiunea de Dezvoltare Centru → pag. 7
- Jurnal de călătorie → pag. 8
- Conferința națională cu genericul „Armonizarea strategiilor locale de dezvoltare social-economică cu strategiile naționale sectoriale → pag. 11
- Primele containere au ajuns la Telenеști → pag. 13
- Reprezentanții MDRC și ADR față în față cu autoritățile locale din regiunea Latgalia → pag. 13
- La Chișinău s-a desfășurat Forumul Național de Dezvoltare Rurală → pag. 15
- Schimb de experiență cu Letonia → pag. 15
- ADR Centru a semnat Memorandumul de intenție cu Agenția Tehnologică Cehă CzechInvent → pag. 17
- Descoperim Regiunea Centru. Mănăstirea Căpriană → pag. 19

Autospeciala de marcă „FORD” a ajuns la Telenești

Autospeciala prevăzută în cadrul proiectului „Managementul deșeurilor menajere în localitățile din raionul Telenești și Sîngerei” a ajuns la destinație. Mașina de marcă FORD a fost repartizată conform planului prevăzut de proiect și procurată din Turcia, în urma contractului încheiat cu SRL „Damicom Utilaje”. Prețul de achiziție a acesteia este de 1.298.400 lei

Autovehicolul respectiv este

echipat cu un mecanism special de ridicare și descărcare a containerelor cu deșeuri. Autospeciala, care va face parte din dotarea Întreprinderii de salubritate din Telenești, va fi folosită pentru transportul containerelor achiziționate tot în cadrul acestui proiect. Livrarea autospecialei vine

să completeze una din activitățile majore ale proiectului implementat de ADR Centru.

Autospeciala va deservei cele 7 localități partenere în acest proiect.

Amintim că proiectul „Managementul deșeurilor menajere în localitățile din raionul Telenești și Sîngerei” este finanțat din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, costul total estimându-se la 4.974.300 lei. Obiectivul general al proiectului este ameliorarea calității vieții populației localităților din raionale Telenești și Sîngerei: orașul. Telenești, s. Inești, Bănești, Budăi, Ciulucani, Verejeni și Prepelița și îmbunătățirea situației mediului ambiant în localitățile din Regiunea de Dezvoltare Centru.

Vizită de lucru la proiectul din s. Ulmu

Un grup de specialiști reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (MDRC), Agenției de Dezvoltare Regională Centru (ADR Centru), reprezentanți ai Întreprinderii de Stat „Serviciul de Asistență Beneficiar la Obiectele Sociale” (SABOS), SRL „Lusmecon” și Consiliului raional Ialoveni au întreprins joi, 13 octombrie, o vizită de monitorizare în cadrul proiectului „Îmbunătățirea coeziunii infrastructurii de drumuri regionale R3-E581 în Regiunea de Dezvoltare

Centru”.

Scopul vizitei a fost de a monitoriza desfășurarea lucrărilor din cadrul acestui proiect. În cadrul vizitei s-au verificat inclusiv documentele proiectului. În urma discuțiilor la fața locului, s-a întocmit un proces verbal asupra stării lucrurilor: probleme, deficiențe și propuneri de depășire și soluționare.

Proiectul „Îmbunătățirea coeziunii infrastructurii de drumuri regionale R3-E581

în Regiunea de Dezvoltare Centru” este implementat în Regiunea Centru, raionul Ialoveni, localitățile Ruseștii Noi, Văsieni, Ulmu.

Suma totală pentru finanțare este de 66 386 820 lei inclusiv 13 461 060 lei din Fondul Național de Dezvoltare Regională. Obiectivul general al proiectului este îmbunătățirea situației

social-economice în Regiunea de dezvoltare Centru prin consolidarea coeziunii infrastructurii rutiere.

Vicepreședintele Fundației de Mediu pentru Statele Unite și Europa Centrală și de Est în vizită la ADR Centru

Agenția de Dezvoltare Regională Centru a organizat la data de 07.10.2011 o ședință de lucru cu Robert H. Loftur-Thur, vicepreședinte a Fundației de Mediu pentru Europa Centrală și de Est din Statele Unite ale Americii (United States Central and Eastern Europe Environment Foundation) și reprezentanții Centrului Național de Mediu din Republica Moldova. Obiectivul de bază a întrunirii a fost conturarea unui cadru comun de cooperare a părților interesate întru participarea la elaborarea și implementarea proiectului pe domeniu mediu

privind crearea Consiliului de Bazin pe râul Bîc.

Robert H. Loftur-Thur și-a manifestat interesul pentru sectorul apă, canalizare și

managementul deșeurilor din Regiunea de Dezvoltare Centru. În cadrul discuțiilor s-a convenit asupra colaborării pe viitor a Fundației SUA cu ADR Centru în vederea analizei oportunităților de finanțare a studiilor de fezabilitate, dar și promovare, elaborare a ideilor și conceptelor de proiecte regionale pe domeniile vizate.

Încă două autospeciale pentru Regiune de Dezvoltare Centru

Două autospeciale de marca „GAZ 3309” au ajuns marți, 18 octombrie în comuna Vatici, Orhei. Acestea au fost repartizate conform planului

prevăzut de proiectul „Construcția platformelor pentru depozitarea deșeurilor solide/managementul deșeurilor solide”, implementat de ADR Centru.

Prețul de achiziției autovehiculelor se estimează la 918.000 lei. Autospecialele sunt dotate cu sistem de încărcare și descărcare laterală automată în baza utilajului KO-440-2 și vor fi date în gestiunea Întreprinderii Municipale de salubritate, care urmează a fi instituită tot în cadrul acestui proiect. Autospecialele vor deservi cele 8 comune partenere ale proiectului, inclusiv 20 localități.

La evenimentul de transmitere au participat și primarii comunelor partenere în cadrul proiectului. Petru Dogocher, primar al comunei Vatici, aplicantul proiectului, a declarat că este mulțumit de mersul proiectului și că se așteaptă cu nerăbdare punerea în lucru a mașinilor.

Aplicantul proiectul „Construcția platformelor pentru depozitarea deșeurilor solide/managementul deșeurilor solide” este primăria comunei Vatici, Orhei. Valoarea estimativă a acestuia este 4.966.102 lei, dintre care 4 648 577 lei vor fi alocați din Fondul Național de Dezvoltare Regională iar 431.000 lei - contribuția proprie. Obiectivul principal al proiectului este realizarea unui sistem eficient de gestionare a deșeurilor menajere solide

(DMS) în 20 de localități din trei raioane: Orhei, Strășeni, Călărași.

Directorul ADR Centru a participat, împreună cu delegația MDRC, la Open Days

O delegație a Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerului Economiei Republicii Moldova condusă de dl viceministru Veaceslav Guțuțui în perioada 10 - 13 octombrie 2011 a participat la Open Days - Săptămâna europeană a regiunilor la Bruxelles. Agenția de Dezvoltare Regională Centru (ADR Centru) a fost reprezentată

de dl Tudor Meșină, directorul agenției. Evenimentul a fost organizat în fiecare an începând cu anul 2003 de către Comisia Europeană și Comitetul Regiunilor UE, unde participă circa 8 000 de

reprezentanți locali și regionali.

OPEN DAYS reprezintă un forum pentru schimbul de idei privind rolul regiunilor și orașelor europene în realizarea strategiei Europa 2020 care va întruni circa 100 de sesiuni – workshopuri și dezbateri-expoziții și prezentări. Evenimentul a fost organizat în parteneriat cu regiunile și orașele din toată Europa, inclusiv cu contribuția companiilor, instituțiilor financiare, asociațiilor internaționale și mediul academic.

DI Viceministru Veaceslav Guțuțui, a prezentat progresul realizat în dezvoltarea regională în 2009-2011 în Republica Moldova în cadrul seminarului Politică de Coeziune în cadrul Parteneriatului Estic.

Scopul seminarului a fost de a revizui progresul în cadrul Politicii de coeziune, în special în ceea ce privește inițierea implementării Programelor Pilot de Dezvoltare Regională în baza exemplului Republicii Moldova și Georgiei.

Seminarul a fost moderat de dl Ronald Hall șeful departamentului pentru informare, comunicare și cooperare cu țările terțe din cadrul Directoratului General Dezvoltare Regională.

De asemenea, pe agenda evenimentului au fost incluse dezbaterile cu privire la propunerile legislative ale Comisiei Europene pentru politica de coeziune post-2013 și dezbateră bugetului în cadrul Consiliului și Parlamentului European cu privire la mărirea, durata și prioritățile anuale, precum și cadrul financiar.

Harkov, Ucraina: Seminarul internațional cu privire la reforma Administrației Publice

Peste 30 de reprezentanți ai țărilor Parteneriatului Estic:

Azerbaidjan, Belarus, Armenia, Georgia, Moldova și Ucraina participă la Seminarul Internațional cu privire la reforma administrației publice.

Evenimentul își desfășoară lucrările în orașul Harkov, Ucraina. La eveniment participă și Lilian Danilov, specialist în probleme strategice și de planificare la Agenția de Dezvoltare Regională Centru (ADR Centru).

Printre invitați se numără și Jose Pinto Teixeira Manuel, șeful Comisiei Europene în Ucraina, ambasadorul cu însărcinări speciale a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Cehe Petr Mares; ambasadorul ceh în Ucraina, Ivan Pochuh; Consulul General al Republicii Cehe în Donetsk, Ondrej Moravec și consulul general al Poloniei în Harkov, Ian rodie.

Evenimentul a fost organizat de către Ministerul

Afacerilor Externe al Republicii Cehe, ca parte a Parteneriatului Estic de reformare a administrației publice.

Viceprimarul orașului Igor Terekhov a mulțumit oaspeților pentru decizia europeană de a organiza la Harkov un astfel de atelier de lucru, menționând că parteneriatul estic ar trebui să devină un instrument important auxiliar pentru dezvoltarea relațiilor dintre

Ucraina și Uniunea Europeană.

Autospeciala de marcă „GAZ 3309” a ajuns la Ciorești

Autospeciala prevăzută în cadrul proiectului „Salubritatea localităților din raioanele

Nisporeni, Strășeni și Călărași pentru un mediu curat și sănătos” a ajuns la destinație. Mașina de marcă GAZ-3309 a fost repartizată conform planului prevăzut de proiect. Prețul de achiziție a acesteia este de 459.000 lei

Autospeciala respectivă este dotată cu sistem de încărcare și descărcare

laterală automată în baza utilajului KO-440-2, care va face parte din dotarea Întreprinderii de salubritate care va fi creată în c.Ciorești, ce va fi folosită pentru transportul DMS din

containerele achiziționate tot în cadrul acestui proiect. Livrarea autospecialei vine să completeze una din activitățile majore ale proiectului implementat de ADR Centru.

Autospeciala va deservi cele 12 localități partenere în acest proiect.

Amintim că proiectul „Salubritatea localităților din raioanele Nisporeni, Strășeni și Călărași pentru un mediu curat și sănătos” este finanțat din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională.

Suma totală a proiectului constituie 4 953 127,00 Lei. Obiectivul general al proiectului este ameliorarea calității resurselor naturale și a condițiilor de

traie ale locuitorilor din 12 localități ale raioanelor Nisporeni, Strășeni și Călărași.

Consultări privind extinderea activităților GIZ și Sida în Moldova

Marți, 18 octombrie 2011, în cadrul ADR Centru a avut loc o întâlnire cu Dl Philipp Johanssen, reprezentant rezident al Agenției Internaționale de Cooperare a Germaniei (GIZ) în Moldova și Dl Andreas Johansson, manager de program al Agenției Internaționale Suedeze de Cooperare și Dezvoltare (Sida). Scopul consultărilor a fost intenția de extindere a activităților GIZ și Sida în Moldova pe componenta dezvoltării regionale.

La eveniment au fost prezenți directorul ADR Centru, Tudor Meșină și specialiști ai agenției din domeniul managementului proiectelor și planificarea strategică.

În cadrul întâlnirii au fost discutate subiecte despre situația curentă și perspectivele de cooperare în domeniul dezvoltării

regionale. Directorul ADR în domeniul dezvoltării pentru Politică Externă Centru, Tudor Meșină a regională. În acest context, (APE), în persoana domnului

dumnealui a adresat mai multe întrebări pentru a se documenta în ceea ce privește problemele în activitatea ADR Centru și necesitățile de dezvoltare ale acestora.

În cadrul ședinței s-a pus accent pe realizarea nemijlocită a obiectivelor naționale și regionale în domeniul dezvoltării regionale și politici de reintegrare a țării, dar și asigurării concordanței și armoniei în implementarea acestor obiective pe ambele domenii. În procesul discuțiilor s-a conturat

enunțat principalele direcții de activitate a ADR Centru și necesitățile de dezvoltare a capacităților actorilor regionali, inclusiv ale agenției.

În încheiere, dl Tudor Meșină a mulțumit oaspeților pentru interesul manifestat

Dl Philipp Johannsen a menționat ca în perspectivă se planifică extinderea activităților GIZ în Moldova, cu suportul financiar al Agenției Internaționale Suedeze de Cooperare și Dezvoltare, prin lansarea de noi inițiative în domeniul consolidării capacităților de dezvoltare la nivel regional. Principalele domenii vizate sunt planificarea strategică și susținerea de proiecte de dezvoltare regională inovative și fezabile privind aprovizionarea cu apă, protecția mediului, eficiența energetică.

față de activitățile ADR Centru și procesul dezvoltării regionale în Republica Moldova, asigurând oaspeții că vor beneficia de tot suportul necesar în derularea proiectelor de dezvoltare la nivel regional.

Dl Andreas Johansson și-a exprimat interesul și susținerea pentru programul de dezvoltare a capacităților

La mijlocul lunii octombrie, în cadrul ADR Centru s-a desfășurat ședința de lucru cu reprezentanții agenției și reprezentanții Asociației

necesitatea stabilirii relației de cooperare a ADR Centru și APE, în contextul susținerii dezvoltării localităților din zonele de securitate din RDC din raioanele: Dubăsari, Rezina, Anenii Noi, Șoldănești prin încurajarea, elaborarea, promovarea, finanțarea și implementarea proiectelor de dezvoltare regională în localitățile vizate.

JURNAL DE CĂLĂTORIE

Vizită de studiu a aleșilor locali din Republica Moldova în Alsacia (Franța) în cadrul unui proiect lansat de ONG „Solidaritate Europeană pentru Apă”

În perioada 9-15 octombrie specialiștii ADR Centru Eduard Ungureanu, șef secție

managementul proiectelor și Sergiu Golovco, specialist în achiziții publice au întreprins o vizită de lucru în Alsacia, Franța în cadrul proiectului bilateral între Franța și Moldova, lansat de ONG „Solidaritate Europeană pentru Apă, activ în guvernarea de apă, în special în Europa de Est și în mod particular în Moldova.

Vizita de studiu a inclus preluarea experienței franceze în domeniul managementului integrat (în comun) al resurselor de apă, promovarea și dezvoltarea unor instrumente și structuri pentru managementul integrat al resurselor de apă la nivel comunal, intercomunal și

regional, intensificarea schimbului de primari și responsabili de gestiunea apei și favorizarea transferului de cunoștințe și experiență franceză, în special în domeniul gestiunii publice a apei, vizitarea

localităților unde se implementează astfel de management cu succes: Saverne (Prezentarea comisiei geografice și vizita de lucru din Romanswiller), SDEA Schilitigheim (Prezentarea unui model de aplicare a canalizării în bazinul Souffel), Parlamentul Europei (participarea la ședința comisiei permanente a SDEA), Griesheim (Vizita unui proiect în curs de desfășurare), comuna Ville (Schimb de experiență între aleși și tehnicieni), SDEA Schitilgheim (Schimb de experiență între funcționarii aleși)

Saverne (Prezentarea comisiei geografice și

vizita de lucru din Romanswiller)

În prima zi delegația din RM a făcut cunoștință cu membrii comisiei geografice din Romanswiller, informându-ne despre istoricul apariției comisiei, delegații în comisii,

condițiile de acceptare a noilor membri, luarea deciziilor privind gestionarea apei, serviciilor de canalizare și politica tarifelor. Ulterior, au mers la Centrul regional al SDEA din Saverne, pentru a face cunoștință cu personalul administrativ, precum și infrastructura din preajma Instituției (depozit de piese, tehnică specială, utilaje). Un astfel de centru reacționează prompt la orice solicitare din teritoriu a comisiilor geografice membre al SDEA.

SDEA Schilitigheim

(Prezentarea unui model de aplicare a canalizării în bazinul Souffel)

La prezentarea modelului de aplicare a canalizării în bazinul Souffel au fost date

exemple privind prevenirea unor situații excepționale prin construcția unor rețele de rezervă care ar permite aprovizionarea în continuu a apei a localităților unei comisii geografice, precum și modalitatea convingerii membrilor comisiei privind necesitatea unei astfel de investiții. Au fost organizate vizite în teritoriu pentru a vedea rezervoarele de apă funcționabile atât construite recent cât și anul 1926. Ulterior reprezentanții RM au participat la sesiunea de regrupare a comisiilor geografice din bazinul Souffel, în cadrul căreia a fost aprobată integrarea a 5

comisii geografice din bazin la structura SDEA. Au fost discutate condițiile, bugetele și tarifele acestora prevăzute pentru anii 2012-2016, precum și aprobarea investițiilor necesare pentru următorul an. Parlamentul European (participare a la ședința comisiei permanente a SDEA)

În cadrul ședinței Comisiei permanente a SDEA a fost invitată și delegația din Republica Moldova, care a avut loc în sediul Parlamentului European, au fost discutate unele chestiuni despre situația SDEA la moment, problemele cu care se confruntă, ulterior a fost prezentată o informație despre vizita aleșilor locali din Franța în Republica Moldova. La final dl Vasile Bîtcă, președintele raionului Nisporeni a venit cu un mesaj de mulțumire organizatorilor proiectului

ce ține de vizita de studiu a delegației noastre în Alsacia. Reprezentanții Comisiei permanente au dat de înțeles că și în continuare vor acorda ajutor metodologic responsabililor de gestiunea apei în localitățile Republicii Moldova, în special în cazurile când mai multe sate vor crea asociații comune de gestionare a apei și canalizării.

Griesheim (Vizita unui proiect în curs de desfășurare)

A fost organizat o vizită de lucru la un proiect în curs de desfășurare - stația de epurare cu capacitatea de captare a apelor reziduale pentru 9500 locuitori. Ideea de bază a proiectului a fost crearea unui sistem ecologic, fără poluarea mediului. Curățarea apei se bazează pe o instalație care acumulează apa pentru epurare, unde se introduc bacterii, care în timpul fierberii distrug impuritățile ce se conțin în apă.

Comuna Ville (Schimb de experiență între aleși și tehnicienii)

În cadrul vizitei la sediul Comisiei geografice a Cantonului de Ville a fost organizată o ședință în cadrul căreia aleșii locali din Republica Moldova au avut posibilitatea să ofere întrebări privind managementul resurselor de apă de tipul: cum se formează tariful pentru apă, ce include acesta, cum se procedează cu neplătitorii, cum să evite obstacole de ordin uman, politic, procedural, venind cu exemple din Republica Moldova.

Apoi a fost efectuată o vizită în teren pentru a vedea două surse de apă, care ulterior este utilizată pentru alimentarea populației, depozitarea acesteia, tratarea ei cu unde ultraviolete, proceduri în mare parte efectuate în mod automatizat.

SDEA Schitilgheim (Schimb de experiență între funcționarii aleși)

În ultima zi de studiu au fost expuse rezultatele vizitei, după care grupul a fost divizat în subgrupe pentru:

- ❖ Prima subgrupă: studierea regulamentului de funcționare a SDEA,

facturarea și
finanțarea,
guvernarea
întreprinderii;

- ❖ A doua subgrupă: vizita în teren în comun cu inginerii și tehnicienii de la SDEA la obiectele din regiunea Alsacia (colectarea datelor de la contor, înlăturarea avarilor, etc).

Concluzii:

1. Aplicarea experienței franceze în cadrul proiectelor de dezvoltare regională este posibilă doar cu

adaptarea acesteia la realitatea din Republica Moldova. Diferența stipulărilor legislative tergiversează procesul implementării proiectelor în Republica Moldova.

2. Ce ține de procedurile de achiziții publice pentru activitatea SDEA, aceștia au instituite mai multe grupuri de lucru pe domenii, însă care deja au în componențele sale reprezentanți ai mai multor

și structuri de control și nu necesită a fi ulterior înregistrate rezultatele la careva instituție specială, ca în cazul Republicii Moldova – Agenția Achizițiilor Publice, fapt ce simplifică major efectuarea procedurilor de fapt.

3. Gestionarea sistemului de apă și canalizare din regiunea Alsacia este una din modelele europene de gestionare după care ar fi

bine sa ne orientăm și noi.

4. În urma vizitei de studiu managementul SDEA este gata să ne acorde suport tehnic și metodologic privind gestionarea sistemului de apă și canalizare, care este parte componentă din prioritatea I a Strategiei de Dezvoltare Regională din R. Moldova.

Sergiu GOLOVCO & Eduard UNGUREANU
Agenția de Dezvoltare Regională Centru

Conferința națională cu genericul „Armonizarea strategiilor locale de dezvoltare social-economică cu strategiile naționale sectoriale”

La Chișinău s-a desfășurat Conferința națională cu genericul „Armonizarea strategiilor

Ministrul dezvoltării regionale și construcțiilor Marcel Răducan a comunicat că MDRC s-a angajat ferm în distribuirea echitabilă a șanselor de dezvoltare a tuturor regiunilor țării, realizând politica statului în domeniul dezvoltării regionale și obiectivele propuse. De asemenea, ministrul a mai

regională, MDRC deține autoritatea la nivel central de a asigura coordonarea și o abordare unică pentru planificarea, implementarea, evaluarea și monitorizarea politicii de dezvoltare regională. Totodată, MDRC este responsabil pentru a asista coordonarea și prioritizarea politicilor regionale și a atrage fonduri suplimentare pentru proiectele și programele de dezvoltare regională a Republicii Moldova, astfel inițiind și dezvoltând relațiile de cooperare cu partenerii de dezvoltare. Astfel, dezvoltarea regională are o relevanță trans-sectorială, fiind o modalitate de a facilita punerea în aplicare a politicilor și strategiilor sectoriale în teritoriu.

locale de dezvoltare social-economică cu strategiile naționale sectoriale”.

Evenimentul organizat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor în colaborare cu Ministerul Mediului a beneficiat și de suportul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare al Germaniei și Ministerul Afacerilor Externe al României.

transpuse în strategiile regionale, deoarece implementarea politicii regionale de dezvoltare în Republica Moldova este bazată pe promovarea dezvoltării socio-economice și depășirii dezechilibrelor prin intermediul colaborării intercomunitare și a parteneriatelor durabile.

Prin cadrul legal și regulator al dezvoltării

obiectivelor Strategiiilor Naționale în documentele strategice locale și regionale. Totodată, cei prezenți au fost informați despre rezultatele preliminare ale metodologiei aplicate în procesul de actualizare a Strategiiilor locale de dezvoltare social-economică a raioanelor Rîșcani și Cahul, componenta Aprovizionare cu Apă și Canalizare (AAC).

Veaceslav Guțuțui viceministrul dezvoltării regionale și construcțiilor a menționat că politica regională este un instrument de solidaritate financiară, forța motrice a coeziunii și a integrării economice, iar astfel de evenimente urmăresc să aducă beneficii concrete cetățenilor mai defavorizați și regiunilor mai puțin dezvoltate. „Coeziunea se sprijină pe principiul că au de câștigat toții, din reducerea decalajelor între regiuni în ceea ce privește venitul și gradul de dezvoltare” a adăugat viceministrul.

Valentina Pleșca, directorul Direcției generale dezvoltare regională a MDRC a afirmat că reuniunea partenerilor în cadrul unei conferințe naționale este o metodă eficientă de

colaborare, menționând parteneriatul cu autoritățile publice centrale (APC), autoritățile publice locale (APL) de nivel I și II, precum și cu instituțiile internaționale.

Misiunii de la Ambasada Republicii Federale Germania în Republica Moldova, Carsten Wilms; managerul de proiect de la GIZ, Philipp Johannsen; precum și reprezentanți de la Banca Mondială; Delegația

Amintim, că la Conferința Națională au participat reprezentanți de la MDRC și MM; Cancelaria de Stat; Ministerul Finanțelor; Agenția Apele Moldovei; ADR și CRD Nord, Centru și Sud; Consiliile Raionale Rîșcani și Cahul; APL; GIZ; echipa SLE de la Universitatea Humboldt din Berlin; Asociația Moldova Apă-Canal CALM. Printre invitații oficiali ai conferinței au fost Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al României în Republica Moldova, Marius Gabriel Lazurca; șeful adjunct al

Uniunii Europene în republica Moldova; Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare; Fondul de Investiții Sociale din moldova; Agenția Austriacă pentru Dezvoltare ADA; USAID; UNDP; EPTISA; Proiectul ApaSan; IDIS Viitorul; ONG CONTACT; EcoCim; EU Technical Assistance și ONG „Solidaritate Europeană pentru Apă în Moldova” (SEAM).

Primele containere au ajuns la Telenești

Primel stocuri de containere zincate din cadrul proiectului „Managementul deșeurilor

menajere în localitățile din raionul Telenești și Sîngerei” au ajuns la destinație. Cele 156 de containere din totalul de 223 au fost depozitate pe teritoriul Întreprinderii „Apă-Canal Telenești”. Eurocontainerele au fost livrate prin intermediul “Energoplat” SRL iar suma totală constituie 1 122 582,00 lei. Odată cu acest lot de containere au fost aduse și cele 110 pubele în valoare de 219 780 lei. Restul containerelor vor fi livrate pînă la sfîrșitul lunii octombrie.

Tot în cadrul acestui proiect a fost organizată și procedura de recepție la terminarea lucrărilor și recepție finală a celor 80 de platforme. Acestea au fost recepționate, vizate de

serviciile descentralizate și achitate executorului de lucrări.

Proiectul „Managementul deșeurilor menajere

în localitățile din raionul Telenești și Sîngerei”, aplicant Primăria orașului Telenești este finanțat din Fondul Național de Dezvoltare Regională, costul total estimându-se la 4.974.300 lei.

Scopul proiectului este ameliorarea calității vieții a populației localităților din r.

Telenești și Sîngerei: or. Telenești, s. Inești, Bănești, Budăi, Ciulucani, Verejeni și Prepeleța.

Reprezentanții MDRC și ADR față în față cu autoritățile locale din regiunea Latgalia

Reprezentanții Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și ai Ministerului Economiei din Moldova au avut ieri o întrevedere cu reprezentanții administrației publice locale din orașul Daugavpils, regiunea Latgalia, Letonia.

Evenimentul a avut loc la sediul primăriei din Daugavpils și a fost urmat de mai multe vizite efectuate la instituții sociale, de învățămînt și obiecte turistice din regiune reconstrucția cărora a avut loc în urma implementării proiectelor de dezvoltare regională.

Anatolii Botnaru, șeful aparatului ministrului a specificat că scopul acestei vizite este de a cunoaște obiectivele regiunii, experiența în implementarea proiectelor, atragerea investițiilor și eficiența proiectelor de durată, precum și rolul

administrației publice locale în dezvoltarea eficientă a Latgaliei.

La rîndul său, Veaceslav Sirjakovs, viceprimarul orașului a salutat prezența delegației și a menționat că vor fi onorați să prezinte pas cu pas implementarea proiectelor pe parcursul anilor, obiectivele propuse și progresele înregistrate.

Sarmite Kikuste, directorul Departamentului pentru dezvoltarea

orașului a prezentat oaspeților dinamica dezvoltării localității, proiectele în derulare, mijloacele financiare alocate pentru

implementarea acestora și eficiența dezvoltării regiunii.

De asemenea, directorul a mai specificat că actualmente în derulare sunt proiectele aprobate în 2010 și a căror durată de implementare este de 2-3 ani. Valoarea totală a acestora este de 123 mln euro, bani alocați atît din fondurile europene (103 mln), cît și din bugetul autorităților locale (19 , 4

mln). Principalele domenii de finanțare fiind: reconstrucția infrastructurii orașului, aprovizionarea cu apă și canalizare, dezvoltarea transportului public, sănătate, învățămînt, reabilitarea monumentelor de cultură, sport, etc.

Maris Bozovics, directorul agenției de dezvoltare a regiunii Latgalia a menționat că Letonia este împărțită în 5 regiuni de dezvoltare

strategiei, menționînd dezvoltarea obiectivelor turistice, promovarea sportului și dezvoltarea businessului.

În Letonia, proiectele sunt elaborate de administrația publică locală și aprobate spre finanțare de Consiliul de Dezvoltare Regională.

Această autoritate, în componența căruia se regăsesc primarii tuturor localităților, decide

aprobarea proiectului prin analiza importanței acestuia conform Planului de dezvoltare a teritoriului și principalelor priorități.

După

întrevedere

regională, iar fiecare regiune la rîndul său are cîteva centre de dezvoltare, cea mai dezvoltată fiind orașul Riga. Totodată, acesta a mai specificat că ei au reușit să elaboreze Strategia de Dezvoltare pînă în anul 2030, obiectivul principal al acestui document fiind bunăstarea poporului prin majora veniturilor localnicilor. De asemenea, acesta a mai comunicat principalele priorități ale

delegația a vizitat Uzina de prelucrare a metalului, colegiul de medicină, Cetatea Daugavpils, obiecte reconstruite din fondurile europene în cadrul proiectelor de dezvoltare. Tot ici în cadrul unui proiect asemănător a fost renovată biblioteca publică din Levini – centrul de dezvoltare, unic în fostele țări sovietice care este automatizat.

Reamintim că în perioada 2-15 octombrie un grup de specialiști de la MDRC și ME al Moldovei se află într-o vizită de studiu în Letonia.

Serviciul de presă al Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor

La Chișinău s-a desfășurat Forumul Național de Dezvoltare Rurală

La data de 5 octombrie 2011 s-a desfășurat Forumul Național de Dezvoltare Rurală. La forum

naționali și internaționali interesați în a investi în eventuale proiecte în Republica Moldova.

Scopul Forumului Național de Dezvoltare Rurală a fost de a promova metodologii și tehnologii inovative, schimbul de informații și practici bune, inclusiv a țărilor cu o experiență avansată în domeniu, și nu în ultimul rând, de a răspunde la provocările în dezvoltarea rurală din țara noastră. La fel, s-a menționat rolul semnificativ, care, treptat,

Schimb de experiență cu Letonia

Cunoașterea modului de implementare a proiectelor de dezvoltare regională în alte țări este esențială pentru a dezvolta eficient regiunile Republicii Moldova. În acest mod pot fi implementate metode eficiente de organizare a procesului și gestionare a mijloacelor financiare alocate pentru proiectele de dezvoltare regională, precum și de identificare a potențialilor investitori.

În acest sens, în perioada 2-15 octombrie 2011, un grup de 11 specialiști ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agențiilor de Dezvoltare Regională împreună cu specialiști ai Ministerului Economiei din Moldova au ocazia să cunoască experiența de lucru a Letoniei și Belgiei efectuând o vizită de studiu.

au participat reprezentanți ai autorităților publice centrale, inclusiv MDRC în persoana viceministrului Veaceslav Guțuțui și ADR Centru, în persoana Svetlanei Duca, la fel reprezentanți ai autorităților publice locale, ONG-uri, donatori și finanțatori

trebuie să devină unificator, a celor trei componente prin intensificarea dialogului și cooperării practice spre o dezvoltare a mediului rural și anume: autoritățile publice, ONG-uri naționale și internaționale și comunitățile de afaceri locale și internaționale.

Agenția de Dezvoltare Regională Centru este reprezentantă de directorul Tudor Meșină.

Prima întvedere s-a desfășurat la Ministerul Finanțelor leton, unde reprezentanții MDRC și ME din Moldova au cunoscut

miliarde euro. Domeniile de alocare a banilor sunt: transport și tehnologii informaționale, eficiența energetică și mediu, educație, politică socială, sănătate, susținerea businessului, investiții în infrastructura orașelor.

Una din probleme în implementare proiectelor o constituie procedura de achiziții publice care durează și tergiversează implementarea proiectului în timpul stabilit inițial, iar greșelile înregistrate la această etapă își lasă amprenta financiară.

Au rumat zile de lucru în cadrul Agenției de Stat de Dezvoltare Regională, atât pentru a cunoaște etapele procesului de dezvoltare regională, implementarea proiectelor, rolul agențiilor de dezvoltare regională în eficientizarea elaborării proiectelor, cât și o vizită în regiunea Latgale, unde sunt proiecte în derulare, precum și întâlniri cu Agenția Centrală de Finanțare și Contractare, Ministerul Bunăstării, Ministerul Economiei și Ministerul Transporturilor.

Serviciul de presă al Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor

procesul de implementare a Fondurilor Europene, sistemul informațional de management. De asemenea, subiecte de discuție au constituit: legislația în domeniu; comisia de monitorizare a fondurilor; implementarea etapizată a mijloacelor financiare și procesul decizional; controlul achizițiilor publice; programele operaționale; precum și sistemul instituțional ierarhizat în gestionarea banilor.

În cadrul dialogului reprezentanții Ministerului Finanțelor leton au specificat că prioritățile de finanțare din Fondurile Europene sunt calitatea și eligibilitatea proiectelor, precum și capacitățile administrative ale autorităților. De asemenea, utilizarea pe larg a sistemului informațional de management ce include toată informația referitor la: proiectele în derulare;

etapele de implementare; problemele nesoluționate; banii valorificați; transparență; domenii de aplicare; valoarea fiecărui proiect; sistem ce facilitează procesul de monitorizare și evaluare a proiectelor finanțate.

Totodată, Ministerul Finanțelor este responsabil de corectitudinea de implementare, dar sunt atrase în proces toate agențiile și ministerele sectoriale, iar la fiecare jumătate de an aceștia raportează Guvernului și Comisiei Europene situația.

Cea mai mare parte din finanțarea europeană pentru Letonia este destinată infrastructurii fizice. Suma totală a fondurilor disponibile de la UE pentru perioada 2007 – 2013 este 4,5 miliarde euro, iar pînă în august 2011 au fost aprobate proiecte a căror valoare constituie 3,7

ADR Centru a semnat Memorandumul de intenție cu Agenția Tehnologică Cehă CzechInvent

La data de 4 octombrie 2011, directorul general a Agenției Tehnologice Cehe CzechInvent, Rene Samek și Manfred Hellmich, consultant superior în cadrul CzechInvent, au întreprins o vizită la Agenția de Dezvoltare Regională Centru, în contextul derulării etapei a III-a din cadrul proiectului "Susținerea dezvoltării regionale în Moldova: oportunitate pentru dezvoltarea societății civile".

În cadrul întrevederii au fost fundamentate bazele cooperării de viitor între partea moldovenească și partea cehă, prin semnarea unui Memorandum de Intenție, care va stabili cadrul de cooperare strategică întru susținerea inițiativelor părților interesate, orientate spre dezvoltarea durabilă, echilibrată, susținută și cuprinzătoare a comunităților / raioanelor / regiunilor și a țării în ansamblu.

Directorul CzechInvent, Rene Samek și Svetlana Duca, împuternicită în exercitarea

atribuțiilor directorului ADR Centru, au convenit asupra obiectului cooperării de viitor dintre părți pentru următoarele directive strategice relevante pentru dezvoltarea durabilă a Regiunii Centru:

1. Identificarea, analiza, evaluarea și prioritizarea problemelor social-economice, care împiedică

dezvoltarea comunității / raionului / regiunii / țării, precum și interdependența dintre ele;

2. Elaborarea de concepții, strategii, programe, proiecte, planuri, documente analitice / de evaluare / de monitorizare în principalele domenii de dezvoltare / cooperare / activitate;

3. Elaborarea mecanismelor de monitorizare, evaluare și actualizare a proiectelor/ planurilor de acțiuni de implementare a strategiilor, programelor, proiectelor;

4. Participarea cu forțe comune la concursurile naționale / internaționale de adjudecare a ofertelor.

În contextul realizării de către Agenția Tehnologică Cehă CzechInvent a etapei a III-a din cadrul proiectului "Susținerea dezvoltării regionale în Moldova: oportunitate pentru dezvoltarea societății civile", a fost examinată propunerea de proiect elaborată de specialistul în probleme strategice și planificare, Ala Bragoi, cu denumirea: Dezvoltarea capacităților actorilor regionali și locali în elaborarea și actualizarea documentelor de planificare strategică și corelarea lor cu strategiile sectoriale.

Obiectivul de bază a proiectului este consolidarea capacităților actorilor locali și regionali în domeniul elaborării documentelor de planificare strategică pentru autoritățile publice locale de nivelul II. În baza ideilor și sugestiilor oferite de către

ambele părți referitor la ideea de proiect, dar și la procesul de elaborare și implementare a acestuia, experții cehi au convenit asupra asigurării suportului metodologic cu prezentarea exemplelor concrete din experiența cehă în domeniul vizat. Propunerea de proiect urmează a fi revăzută, definitivată și prezentată la ultima etapă, în cadrul meselor rotunde regionale, care vor avea loc în luna noiembrie 2011.

Descoperim Regiunea Centru

MĂNĂSTIREA CĂPRIANA

Mănăstirea de călugări Căpriană, este una din cele mai vechi mănăstiri din Basarabia. Mănăstirea este situată la o distanță de 35 km de Chișinău, la marginea localității Ișnovăț, pe malul râului cu același nume.

Primele documente ce conțin referiri la mănăstirea Căpriană, datează din timpul domniei în Moldova a lui Alexandru cel Bun (1400-1432). Primul act oficial care conține date despre această mănăstire este cartea domnească de dănie din 25 aprilie 1420, de la domnitorul Alexandru cel Bun, în care se spune:

„adevaratei noastre slugi și credinciosului boier pan Oana Vornic, am dat în țara noastră Moldova satele, anume: Corneștii și Micluseștii și Lozova și Săcărenii și Vornicenii și Dumeștii și Țigăneștii și Lăvreștii și Sadova și Homeștii. Iar hotarul acestor sate care sunt la Barcovăț să fie începând de la mănăstirea lui Varzar pe deasupra prisăcii lui Acibco,

pe vârful Horodiștei, la vârful Lozovei, la podul lui Cărlănici, de la Fântâna Mică la Fântâna Mare, iar de la Fântâna Mare pe deasupra la poiana Târnăucăi, de la poiana lui Chiprian cu moara de pe Bâc, din Lunca cea mare și către Poroseci”. Cartea domnească de dănie din 10 februarie 1429 este al doilea document ce vorbește despre mănăstirea Căpriană pe timpul domniei lui Alexandru cel Bun: ”Din mila lui Dumnezeu, noi, Alexandru Voievod, domn al Tarii Moldovei Facem cunoscut, cu aceasta carte a noastră, ca am dat sotiei noastre, cneaghinei Marena, manastirea de la Vasnevat, unde este egumen Chiprian ...”

La început mănăstirea purta numele Văsnevăț, numele râșorului ce curgea în apropierea mănăstirii, redenumită mai târziu în Căpriană, de la Chiprian, primul egumen al mănăstirii.

În lucrările cronicarului Grigore Ureche, se menționează că Petru Rareș, domnitorul Moldovei (1527 – 1538), (1541-1546) ar fi zidit la Căpriană prima biserică de piatră cu hramul Adormirii Maicii Domnului. Tot acest domnitor a dăruit mănăstirii și o evanghelie în limba slavonă, scrisă pe pergament, legată în coperti din lemn și îmbrăcată cu argint. Pe prima pagina a copertei este gravat textul: „Cucernicul și de Hristos iubitorul Ioan Petru Voievod, cu mila lui Dumnezeu, domn al întregului pamant Moldovlah, și doamna lui Elena, și fiii lor - Ilias Voievod, Stefan și Constantin, facut-au și înfrumusetat-au aceasta tetraevanghelie și dat-o-au întru ruga lor în manastirea din nou ridicata a Adormirii Preacuratei Nascatoare de Dumnezeu, ce se numeste Capriana, în anul 7053

(1545) luna octombrie". În sec al XVII-lea, datorita declinului economic si stagnarii culturale, manastirea Capriana a trecut printr-o perioada mai dificila. Abia dupa 1813, datorita mitropolitului Gavriil Banulescu-Bodoni la manastirea Capriana se inregistreaza o revigorare a vietii monastice. În 1837, manastirea Capriana a fost inchinata manastirii Zografu, prin staruintele monahilor atoniti, arhiepiscopul primind in schimb manastirea Harjauca, Manastirea s-a aflat sub directa carmuire a manastirii Zografu pana la 9 martie 1873.

La 29 iunie 1940, a doua zi dupa ocuparea Basarabiei de catre trupele sovietice, manastirii i-a fost confiscata toata averea. Ultimul stareț a fost egumenul Eugeniu (1952-1962) iar ultima slujba religioasa a fost oficiata la 25 octombrie 1962. A doua zi, dupa o activitate neintrerupta de mai bine de jumătate de mileniu, manastirea a fost inchisa, Ieromonahii s-au refugiat pe la alte parohii, iar calugarii si fratii au fost alungati.

Statul sovietic a declarat manastirea Capriana monument de arhitectura, ocrotit de stat, dar odata cu aceasta aici au inceput javurile si distrugerea manastirii.

După 1962, ansamblul monastic a fost transformat în sanatoriu pentru copiii bolnavi. Trapeza mănăstirii a fost "reprofilată" în club, unde se organizau serate, petreceri, nunți.

Prin hotararea Consiliului de Ministri al Republicii Moldova, mănăstirea Căpriana a revenit în 1989 la fireasca sa menire. Primul stareț al mănăstirii a fost arhimandritul Iosif Gargalac, fost stareț la mănăstirea Suruceni. După retragerea starețului Iosif, mănăstirea a fost condusă din 1989 până în 1992 de ieromonahul Serafim, care a continuat reconstrucția mănăstirii începută de predecesorul sau.

În perioada 1994 – 1997 a fost reconstruita fosta trapeza, transformata în biserica de iarna.

Acest buletin informativ este elaborat de către Agenția de Dezvoltare Regională Centru

Agenția de Dezvoltare Regională Centru este o instituție publică necomercială, creată pentru implementarea obiectivelor de dezvoltare regională.

Agenția își desfășoară activitatea pentru cele 13 raioane cuprinse în Regiunea de Dezvoltare Centru (RDC), și anume: *Anenii Noi, Călărași, Criuleni, Dubăsari, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Strășeni, Șoldănești, Telenești, Ungheni.*

***Pentru informații suplimentare contactați:
Serviciul de presă al ADR Centru
Responsabil de comunicare Natalia Munteanu
Tel: 0268 2 26 92
www.adrcentru.md
e-mail: comunicareadrc@gmail.com***